

METODE DE VALORIFICARE A PATRIMONIULUI MUZEELOR ÎN AER LIBER, FOLOSITE LA COMPLEXUL MUZEEAL GOLEȘTI

Ion Mihail GORGOI

România, țară cu un divers și bogat patrimoniu spiritual, a acordat și acordă o mare importanță activității de valorificare a acestui tezaur.

Muzeele sînt considerate instituții investite cu înalta calitate de a-și aduce contribuția la o mai bună cunoaștere între popoare la promovarea unei colaborări bazată pe descoperirea permanentă a valențelor spirituale comune ¹.

Succesele deosebite obținute de muzeografia românească în domeniul cercetării, creșterii și cunoașterii patrimoniului existent, al perfecționării și diversificării relațiilor public-muzeu, au la bază o preocupare permanentă de valorificare a rezultatelor.

Multe personalități de frunte ale culturii noastre naționale au acordat o mare importanță valorii de document a obiectului muzeal. Folosirea tuturor resurselor de care dispune o instituție muzeală are menirea să răspundă tuturor cerințelor epocii și mediului în care funcționează. Patrimoniul muzeal și cel virtual permit o deosebită valorificare pe planul studierii, publicării, educării patriotice, științifice și estetice. Totodată, prin intermediul patrimoniului, muzeul are menirea să informeze vizitatorii străini, asupra specificului realității românești din cele mai vechi timpuri pînă astăzi, valorificarea presupunînd un act de conturare precisă a prezenței românești în contextul spiritualității mondiale ².

Astăzi, muzeul este o instituție culturală, angajată în educarea tineretului, realizînd prin aceasta o adevărată investiție a viitorului. Randamentul educațional depinde nu numai de bogăția patrimoniului, ci și de modul cum este valorificat acesta, de specialiștii din muzeu. Latura cea mai importantă a valorificării o constituie expoziția de bază,

¹ Antonescu, Ion, „Dezvoltarea activității muzeale — corolar al politicii culturale românești”, în *Revista Muzeelor și Monumentelor*, nr. 4, 1978, p. 3.

² Stoica, Georgeta, „Cercetarea și valorificarea patrimoniului muzeal”, în *Revista Muzeelor și Monumentelor*, nr. 4, 1978, p. 10.

ea fiind aceea care oglindește specificul instituției respective. Expoziția de bază constituie un mijloc prin care se introduc în circuitul public rezultatele cercetării în scop educativ și instructiv³.

Etnografia românească este demonstrată complex tocmai de aceste expoziții care au rolul de a arăta caracterul unitar al artei noastre populare pe întregul teritoriu al țării.

Muzeele oferă cu ajutorul ghidajelor, lecțiilor tematice, simpoziioanele, serilor muzeale, contactul direct cu realitatea românească în diferite epoci istorice, fiind de o importanță deosebită în procesul de formare a omului nou.

Marele geograf George Vilsan sublinia că: „un muzeu e o casă de învățătură care trebuie dată cu folos vizitatorilor”⁴.

Afirmarea funcției cultural-educative a unităților muzeale, implică permanentizarea relației muzeu-public. Astăzi a crescut în mod deosebit însemnătatea laturii de valorificare a patrimoniului muzeal, printr-o gamă extrem de diversă de manifestări.

Muzeele etnografice și de artă populară au, acum, principalul rol în cunoașterea, conservarea și valorificarea patrimoniului de civilizație și cultură populară⁵.

Colecțiile muzeale fac posibilă dezvoltarea neîntreruptă a cercetării și, bineînțeles, valorificarea rezultatelor. Astăzi nu se poate întocmi științific, nici-o lucrare de sinteză referitoare la istoria civilizației, culturii populare și modului de viață de pe teritoriul statului nostru, fără cunoașterea amănunțită a patrimoniului muzeelor și fără contribuția specialiștilor din muzee, indiferent că este vorba de „Atlasul etnografic al României”, tratate de istorie a artei, etc.⁶.

Expozițiile de bază din muzeele de etnografie, oglesc realitatea culturii noastre populare din diferite localități, zone etnografice sau provincii istorice. Muzeele cu expunere în aer liber formează puncte de reper și referință ale rețelei muzeale etnografice, completându-se fericit cu cele cu expunere, exclusiv pavilionară. Acestea oferă cele mai largi posibilități de a face înțeles însuși procesul creației, folosința și modul de viață, rolul muncii creatoare și importanța acestuia în viața societății și pentru progres⁷.

Cele 14 unități cu expunere în aer liber, aflate pe întreg teritoriul țării, completează rețeaua muzeelor etnografice, contribuind la amplul proces de valorificare a creației populare.

Complexul muzeal Golești, unitate muzeistică de sine stătătoare, are, în localitatea cu același nume, deschisă din 1966. Secția viticulturii și pomiculturii din România, expoziție cu caracter etnografic aflată în sectorul în aer liber.

³ Ibidem, p. 11.

⁴ Revista Muzeelor, V, 1967, 3, p. 229.

⁵ Irimie, Cornel, „Căi și metode de valorificare a creației populare prin muzeu”, în Revista Muzeelor și Monumentelor, nr. 4, 1978, p. 63.

⁶ Ibidem, p. 65.

⁷ Ibidem, p. 66.

Fiind, relativ, nou înființată, această secție are pînă la ora actuală un patrimoniu ce depășește cu mult cifra de 15 000 de obiecte muzeistice. Înființarea acestui muzeu etnografic în aer liber, la Golești atestă, încă odată, ocupațiile multiseculare ale locuitorilor acestor meleaguri : viticultura și pomicultura.

Unitate cu caracter național, singura de acest profil din lume, Secția viticulturii și pomiculturii din România, are în planul ei tematic, reprezentarea prin gospodării țărănești tradiționale, cu tot inventarul specific, a tuturor zonelor pomicole și viticole de tradiție din țara noastră. Intrată în circuitul de vizitare, secția are în expoziția permanentă de bază, 18 gospodării complexe de viticultori și pomicultori din Muntenia, Oltenia, Banat și Dobrogea, însumind peste 100 de construcții, urmînd în continuare să fie reprezentate și celelalte zone ale țării.

Prima și cea mai importantă valorificare a patrimoniului existent expoziția de bază a sectorului în aer liber, contribuie, prin exponatele sale, începînd cu casele și construcțiile anexe, țărănești, care sînt adevărate monumente de arhitectură populară și terminînd cu textilele de interior și portul popular, la demonstrarea caracterului unitar al artei noastre populare. În expoziția de bază sînt expuse unele dintre cele mai valoroase obiecte cu caracter muzeistic aflate în patrimoniul instituției, expunerea făcîndu-se pe zone etnografice și pe specificul ocupației locuitorilor.

Ținîndu-se cont de caracterul național al muzeului, expunerea gospodăriilor țărănești complexe s-a făcut după așezarea geografică a zonelor reprezentate. De reținut faptul că, aproximativ, toate construcțiile aduse în sectorul în aer liber sînt din secolele XVIII și XIX.

Luete pe zone, gospodăriile au fost reprezentate prin case de locuit cu o arhitectură specifică, acareturi sau construcții anexe, toate acestea avînd interioarele dotate cu obiecte originale din zona respectivă.

Urmînd linia valorificării patrimoniului muzeal, unitatea noastră, a deschis, în diferite localități ale județului, la cluburi, cămine culturale, case de cultură și școli, expoziții cu caracter temporar, a căror tematică a fost legată de specificul muzeului. Au fost expuse obiecte cu caracter etnografic, alături de imagini din zona respectivă, toate acestea urmărind linia tematică. Astfel, în luna iunie 1978, la Palatul de cultură al municipiului Pitești, a fost deschisă expoziția : „Ornamentica în arta populară din județul Argeș“, al cărei scop a fost, pe lîngă prezentarea unor obiecte cu valoare deosebită din patrimoniul existent, și urmărirea creșterii numărului de vizitatori.

Pe lîngă expozițiile temporare, au fost folosite cu succes, expozițiile itinerante, care, deși, formate mai mult din imagini, obiectele originale fiind expuse într-un procentaj relativ redus, au avantajul că, în scop publicitar pot fi mutate în diferite centre din județ sau chiar din țară.

Continuînd linia expozițională, trebuie remarcat faptul că o parte din obiectele de etnografie din patrimoniul nostru, au însoțit expoziția

națională, de artă populară, care a fost deschisă în câteva orașe din R. F. Germania, iar colectivul nostru a avut o expoziție cu obiecte în R. P. Polonă, contribuind, astfel, la prezentarea creației populare românești peste hotare.

În sesiunile științifice anuale cu caracter național, ținute la Golești, avînd incluse în tematică și zonele viticole și pomicele ale țării, s-au prezentat multe comunicări făcute pe baza materialelor originale aflate în colecțiile noastre, fiecare dintre ele fiind formată de darea în circuitul de vizitare a unei gospodării din sectorul în aer liber. Toate comunicările prezentate au fost tipărite în publicația periodică „Museum” patronată de Complexul muzeal Golești, al cărei volum II a fost editat în 1978.

Tot în sensul valorificării patrimoniului muzeal existent, au avut loc diferite simpozioane ținute la sediul instituției sau în diferite localități din județ, la acestea fiind antrenat un număr mare de auditoriu de vîrste diferite. Un astfel de simpozion, avînd ca temă „Rolul funcțional și decorativ al țesăturilor din zona Argeș”, a fost realizat în 1978, la acesta participînd elevii din școlile și liceele municipiului Pitești.

Mulți dintre specialiștii instituției au trecut anual în planul de muncă, conferințe pe teme diferite, ca, spre exemplu :

— „Monumente de arhitectură populară tradițională, reprezentate în Secția viticulturii și pomiculturii din România”.

— „Instrumentar, pomi-viticol, reprezentat în expoziția de bază a Secției viticulturii și pomiculturii din România”.

— „Tradiție și inovație în arta populară argeșeană”.

— „Muzeul-factor important de păstrare a comorilor artei noastre populare”, etc.

În scopul atragerii unui număr mai mare de vizitatori din rîndurile tineretului, se organizează la sediu, sau în școli și întreprinderi, concursuri, „Cine știe, câștigă”?, pe baza unor întrebări legate de profilul, activitatea și patrimoniul instituției și unde câștigătorilor le sînt oferite drept premii, materiale cu caracter de popularizare : volume de publicații, pliante, vederi, etc.

Afișul, mijloc de popularizare a tuturor acțiunilor întreprinse, însoțește expozițiile cu caracter temporar sau itinerant, el fiind și acela care prezintă publicului larg tematica și scopul expoziției de bază.

Toate manifestările muzeelor etnografice în aer liber ar trebui popularizate în presă, atît locală cît și centrală, emisiuni radio pe profil, precum și emisiuni de televiziune, care contribuie, în mod esențial la ridicarea numărului participanților și mai ales, prin mijloacele de care dispun, la prezentarea manifestărilor și a patrimoniului existent.

Astăzi, la Golești, pentru o mai bună distribuire a activității profesionale a specialiștilor, se încearcă folosirea cu succes a acestei laturi de popularizare, manifestările din acest an (1978), fiind de un bun și edificator exemplu.

Intrate în tradiție, manifestările cu școlarii, în Secția viticulturii și pomiculturii din România, se bucură de un mare interes în rîndurile acestora, aici făcîndu-se primiri în rîndurile purtătorilor cravatei roșii.

Conform planului de optimizare a activităților cultural-educative, în fiecare an, la Golești, se dau spectacole în aer liber, la care participă formații de artiști amatori sau profesioniști, laureate ale Festivalului național „Cîntarea României“, prezentîndu-se concerte de muzică populară, dansuri populare etc.

Continuînd linia prezentării materialelor de popularizare, trebuie să subliniem tipărirea periodică de pliante, plicuri, calendare, semne de carte și ilustrate cu aspect din muzeu.

Pentru o cunoaștere corectă și amănunțită a obiectelor expuse în secția în aer liber, se vor edita cataloage pe gospodării, în acestea făcîndu-se descrierea zonei din care sînt aduse construcțiile, precum și a obiectelor din patrimoniu, expuse.

În ideea prezentării profilului, activității și patrimoniului Complexului muzeal Golești, la aceasta contribuind și dorința de a face cunoscută peste hotare arta populară românească, creațiile ei de o deosebită valoare artistică și bun gust, se fac schimburi de publicații cu diferite muzee din lume. Revenind la schimbul de publicații, trebuie subliniat faptul că instituția noastră are astfel de realații cu toate muzeele din țară.

Urmărind activitatea de valorificare a patrimoniului, legată implicit și de relația public-muzeu, datorită caracterului larg de popularizare a acțiunilor întreprinse, anunțîndu-se, atunci cînd este cazul, și noile achiziții făcute cu scop de îmbogățire a colecțiilor, s-a constatat utilitatea ei prin numărul mereu crescînd al publicului vizitator, prin interesul deosebit manifestat de oameni de diferite vîrste pentru vizitarea muzeului.

Făcînd parte din rețeaua de muzee etnografice cu expunere în aer liber, dispuse în diferite zone ale țării, Complexul muzeal Golești, unitate cu caracter național prin profilul ei, se integrează activ în amplul proces de valorificare a creației populare, fiind una dintre instituțiile de cultură care oferă pentru oricine (cetățean sau străin) posibilitatea de a cunoaște convingător, puterea de creație a poporului nostru, legătura lui strînsă și viețuirea neîntreruptă pe acest teritoriu, pe care s-a format și în cadrul căruia a creat o civilizație și o cultură populară cu specific propriu.

RÉSUMÉ

La valorification du patrimoine muséal dans les expositions du secteur en plein air est une préoccupation permanente de la muséographie roumaine.

La section de viticulture et de arboriculture de la Roumanie du Complexe Muséal Golești—Argeș s'est proposé de résoudre ce problème.

Dans cet ouvrage on a présenté les principales actions du Complexe Muséal Golești pour la valorification de son propre patrimoine.